

RUSUH Uşak Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi/**RUSUH** Uşak University the Journal of
Faculty of Islamic Sciences

ISSN: 2791-7398

December/Aralık 2021, 1 (2): 156-178

rusuhdergisi@usak.edu.tr

Hadisler Işığında Asr-ı Saâdet Devri Yahûdîleri
The Jews Of The Age Of The Prophet In The Light Of The Hadith

Samet Öztop

Yüksek Lisans Öğrencisi, Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri

Graduate student, Uşak University, Graduate Education Institute, Basic Islamic Sciences

Uşak, Turkey

2043075010@ogr.usak.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0001-5703-9422>

Hikmet Gültekin

Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Hadis Anabilim Dalı

Associate Professor, Uşak University, Faculty of Islamic Sciences, Department of Hadith

Uşak, Turkey

hikmet.gultekin@usak.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0001-9634-4681>

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi/Received: 27.10.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 05.12.2021

Yayın Tarihi/Published: 30.12.2021

Cilt/Volume: 1

Sayı/Issue: 2

Sayfa/Pages: 156-178

Atıf/Cite as: Öztop, Samet-Gültekin, Hikmet. "Hadisler Işığında Asr-ı Saâdet Devri Yahûdîleri [The Jews Of The Age Of The Prophet In The Light Of The Hadith]". *Rusuh Uşak Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi- Rusuh Uşak University the Journal of Faculty of Islamic Sciences* 1/2 (Aralık 2021): 156-178.

İntihal/Statement of Publication Ethics: Bu makale en az iki hakem tarafından incelenmiş, Turnitin kullanılarak benzerlik raporu alınmış ve araştırma/yayın etiğine uygunluğu onaylanmıştır. /This article was reviewed by at least two referees, a similarity report was obtained using Turnitin, and compliance with research/publication ethics was confirmed.

Copyright: 2021 by Uşak University, Faculty of Islamic Sciences, Uşak, Turkey

HADİSLER IŞIĞINDA ASR-I SAÂDET DEVRİ YAHUDİLERİ

Öz

Yahudiler, semâvî kaynaklı din mensuplarından soyları Hz. İbrahim'e dayanan bir millettir. Hz. İbrahim'in iki oğlu İsmail ve İshak'ın soyu, Yahudilerin İsmailoğulları ve İsrailoğulları şeklinde iki ana kola ayrılmalarına sebep olmuş ve Hz. İsmail'in soyundan gelenler Arabistan'da yaşamaya devam etmişlerdir. Özellikle Medine'de henüz risâlet gelmemişken, Yahudilerin o bölgenin hatırı sayılır bir nüfusunu oluşturduğu söylenebilir. İslamiyet gibi semâvî kaynaklı olan diğer dinlerin mensuplarının özellikle de Yahudilerin Hz. Peygamber zamanında müslümanlarla olan ilişkilerini incelemek günümüz olayları ile ilişkilendirdiğimizde daha da önemli hale gelmektedir. Biz bu çalışmamızda Yahudilerin asr-ı saâdette yaşayan müslümanlarla olan ilişkilerini hadisler bağlamında incelemeye bu konuyu açıklığa kavuşturmaya çalışacağız.

Bu makalede sadece asr-ı saadet döneminde yaşayan yahudiler ile müslümanlar arasında cereyan eden hadiseler incelenmeyecek, gelecekte Yahudiler ile müslümanlar arasında gerçekleşeceği bildirilen savaşlar da hadisler ışığında anlatılıp tahlili yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hadis, Yahudi, Semâvî, Medine Dönemi, Asr-ı Saadet.

THE JEWS OF THE AGE OF THE PROPHET IN THE LIGHT OF THE HADITH

Abstract

The Jews are a nation that is descended from the members of the celestial religion, whose lineage is based on the Prophet Abraham. The descendants of the two sons of Prophet Abraham, Ismail and Isaac, caused the Jews to be divided into two main lines as the sons of Ismail and the sons of Israel and the descendants of Prophet Ismail continued to live in Arabia. It can be said that the Jews constituted a considerable population of that region, especially when the prophethood had not yet come in Medina. Examining members of other religions of heavenly origin such as Islam, especially Jews and their relations with Muslims at the time of Prophet Muhammad becomes even more important when we relate them to today's events. In this study, we will try to examine the relations of Jews with Muslims living in the age of the prophet in the context of hadith and try to clarify this issue.

In this article, not only the events that took place between Jews and Muslims living in the age of the prophet will be examined, but also the wars that are reported to take place between Jews and Muslims in the future will be explained and analyzed in the light of hadiths.

Keywords: Hadith, Jewish, Celestial, Medina Period, the age of the prophet

Giriş

Hiz. Muhammed'e (s.a.v.) risalet görevi verildiği dönemde Mekke toplumunu genelde Allah'a inanmakla beraber onun hayata karışmasını istemeyen Müşrikler ile Hiz. İbrahim'den beri gelen tevhide dayalı Hanîf dinine mensup olduğunu düşünen insanlar oluşturuyordu. Daha sonra Mekke'den Medine'ye hicretle beraber müslümanlaryeni iki grupla, yahudiler ve münafıklarla karşılaşmış oldular. Münafıklar; Allah'a ve Resulü'ne iman etmedikleri halde dilleriyle iman ettiklerini söyleyen insanlardı. Nitekim Allah Teâla da şöyle buyurmaktadır: "Münafıklar sana geldiklerinde, "Şahitlik ederiz ki sen gerçekten Allah'ın elçisisin" derler. Senin hiç kuşkusuz kendi elçisi olduğunu Allah elbette biliyor; ama Allah şahitlik eder ki münafıklar (inandık derken) kesinlikle yalan söylemektedirler."¹Bizim bu makalede işleyeceğimiz grup olan yahudiler ise "Hz. Musa'ya (a.s.) indirilen Tevhide dayalı hak dini tahrif edip kendi nefislerine göre yorumladıkları için Allah Teâla'nın kendilerine gazap ettiği" insanlardı²

Müslümanlar Medine'ye hicret ettiklerinde şehrin önde gelen, sözü dinlenen insanları yahudilerdi. Zira onlar Yesrib ticaretini ellerinde tutuyorlar ayrıca kendilerini Ehl-i kitap'tan sayıyorlardı. Bu durum Hiz. Peygamber'in Medine'ye hicret etmesiyle farklı bir hal aldı. Hiz. Muhammed, Hiz. Musa'nın müjdelediği son peygamberin kendisi olduğunu onlara anlatmaya başladı. Ancak yahudiler bunu kabul etmedikleri gibi önemli bölgelerde yaşayan diğer insanlara da iman etmemeleri yönünde mektuplar gönderdiler.³Arap Yarımadasında maddi ve manevi dengeleri değiştirecek bu büyük hadisenin ortaya çıkmasıyla beraber yahudiler ile müslümanlar arasında günümüze kadar süren mücadele başlamış oldu. Aslında müslümanlar açısından bakıldığında mesele mücadeleden ziyade yahudilerin son Peygamber'e iman etmelerini sağlamaya çalışmak, iman etmezlerse de aynı toplumda huzur içinde bir arada yaşamının yollarını bulmaktı.Yahudiler ise asırlardır kendilerinde olan peygamberlik vazifesinin bundan böyleümmî Araplar'a geçecek olmasını kabullenemiyorlardı.

Asr-ı saadet döneminde yaşayan yahudilerin müslümanlarla ilişkilerine dair kaleme aldığımız bu çalışmada Nuh Arslantaş ile Sıddık Ünalan'ın makalelerinden önemli ölçüde faydalandığımızı belirtmek isteriz.

1. Yahudi İsminin Kökeni

Yahudi ismi Arapça'da yehûd, İbrânîce'de yehudi, Ârâmîce'de yehuday(e) şeklindedir. Kur'ân-ı Kerîm'de de yehûdî şeklinde geçmektedir.⁴ Müslüman âlimler yehûd ve hûd kelimelerini "tövbe edip hakka dönme" anlamındaki hevde köküyle ilişkilendirmişlerdir. Bir diğer görüş ise Yehûd'un bir kabile ismi olduğu ve kelimenin aslı - Hiz. Ya'kûb'un on iki oğlundan en büyüğü olan Yehuza'ya nisbetle- "yehûz" iken zal harfinin dal harfine çevrilmesiyle Arapçalaştığı şeklindedir.⁵

¹ el-Münâfikûn 63/1.

² en-Nisâ 4/46.

³ Nuh Arslantaş, "Hz. Peygamber'in Çağdaş Yahudilerin Sosyo-Kültürel Hayatlarına Dair Bazı Tespitler", *İstem Dergisi* 11 (2008) 9-46.

⁴ Âl-i İmran 3/67.

⁵ Sâlime Leyla Gürkan, "Yahudi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2013), 43/182-184.

Bu ismin kökeni hidayet kelimesinin kökü ile aynı olmasından ötürü hidayete erenler manasına da gelmektedir.⁶

2. Kur'an-ı Kerim'de Yahudiler

Kur'an-ı Kerim'de sadece son din olarak gönderilen İslam Dininin esasları anlatılmamış, hristiyanlık ve yahudilik gibi ilahi dinlerden hatta putperestlik, mecusilik gibi batıl inanışlardan da bahsedilmiştir.⁷Kuşkusuz insanlık tarihinde kendisine en çok Peygamber gönderilen kavimlerden biri de yahudiler olmuştur. Bundan dolayı Allah Teâla'nın bu kavimden Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bahsetmiş olması kaçınılmazdır. Hatta öyle ki müstakil olarak Hz. Musa'dan ve Firavun'la olan mücadelesinden bahseden ayetlerin dışında yirmi dört farklı sûrede İsrailoğulları ve yahudilere dair bilgiler tekrarlanmaktadır.⁸ Kur'an-ı Kerim bazen, "Bunun üzerine Mûsa'ya, "Asan ile denize vur" diye vahyettik. Deniz derhal yarıldı. Her parçası koca bir dağ gibiydi. Ötekileri de oraya yaklaştırdık. Mûsâ'yı ve beraberindekilerin hepsini kurtardık"⁹diyerek yahudilerin, Hz. Musa (a.s.) ile yaşadıkları hadiseleri anlatırken bazen de "İçlerinden zulmedenleri bir yana, Ehl-i kitap'la ancak en güzel yoldan mücadele edin ve deyin ki: bize indirilene de, size indirilene de iman ettik. Bizim Tanrımız da sizin Tanrınız da birdir ve biz O'na teslim olmuşuzdur"¹⁰diyerek Hz. Peygamber zamanında buldukları hallerden bahseder. Bazen yahudileri "Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetimi ve (bir zamanlar) sizi âlemlere üstün kıldığımı hatırlayın"¹¹ diyerek överken bazen de "Cumartesi günü içinizden haddi aşanları elbette bilmektesiniz. İşte onlara: "Aşağılık birer maymun olun"dedik"¹² diyerek yermektedir.

Kur'an-ı Kerim'de hristiyanlar için "الضالين" yahudiler için "المغضوب عليهم" ifadelerinin kullanılması da konumuz açısından önemlidir. İbn Kesir hristiyanlar için "ed-dâllîn" ifadesinin kullanılmasını, onların ilimden yoksun olmasına bundan dolayı da Allah'ın emirlerini yanlış anlamalarına, yahudiler için "el-mağdub aleyhim" ifadesinin kullanılmasını ise onların ilmi bildikleri halde amel etmemelerine bağlamaktadır.¹³

Kur'an-ı Kerim' de yahudilerden bahsedilirken yahudi ismi ile beraber Ehl-i kitap ismi de kullanılmıştır.¹⁴ Yahudi ve hristiyanlar için Allah Teâla'nın diğer dinlerin aksine Ehl-i kitap kavramını kullanması ise semavî kaynaklı dinleri, batıl dinlerden ayrı göstermek içindir.¹⁵

3. Hadislerde Yahudilerle Alakalı Malumatlar

3.1. Mekke Dönemi Yahudileri

⁶ el-A'raf 7/156.

⁷ el-Hac 22/17.

⁸ Sâlime Leyla Gürkan, "Kur'an'a Göre Seçilmişlik Kavramı ve İsrailoğulları'nın Seçilmişliği Meselesi", *İslam Araştırmaları Dergisi* 13 (2005), 32.

⁹ eş-Şuarâ 26/63-65.

¹⁰ el-Ankebût 29/46.

¹¹ el-Bakara 2/47.

¹² el-Bakara 2/65.

¹³ Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesîr el-Kuraşî el-Basrî, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, thk. Sâmi b. Muhammed Selâme (Riyad: Dâru Taybe, 1420-1999), 1/141.

¹⁴ Âl-i İmrân 3/64.

¹⁵ Muammer Esen, "Kur'an'ın Ehl-i Kitaba Bakışı", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 51/ 93-110.

Mekke dönemini incelediğimizde Hz. Peygamber'in yahudilerle alakalı bir münasebetini, Kur'an-ı Kerim'e baktığımızda da Mekke de inen surelerin hiç birisinde "Ya Beni İsrail!" hitabıyla başlayan bir sure veyahut ayet görememekteyiz.¹⁶ Bununla beraber yahudilerin Mekke'de hiç bulunmadıklarını söylemek de mümkün değildir. Zira onlar Kâbe'de kurulan meşhur panayırlarda ticaretle uğraşmak yanında¹⁷ sihir, büyü ve kâhinlik gibi gizemli işlerle de uğraşıyorlardı.¹⁸

Mekke'lilerin kuzeye yaptıkları seyahatte yahudilerle karşılaştığından bahseden bazı bilgiler haricinde oryantalistlerden de yahudilerin Mekke'deki varlığı ile alakalı bir şey söylenmemiştir.¹⁹

3.2. Medine Dönemi Yahudileri

Hiz. Peygamber'in Medine'ye hicret etmesi ile beraber müslümanlar, Ehl-i kitap'tan yahudiler ile karşılaşmış oldular. Hiz. Peygamber'in Medine'de karşılaştığı Yahudileri Benî Kaynuka, Benî Nadîr ve Benî Kurayza kabileleri oluşturmaktaydı. Medine'deki nüfusun önemli bir kısmını oluşturan yahudiler, neredeyse Araplar kadar Arapça'ya aşina olmuşlar, çocuklarına da Ka'b, Abdullah, Zeyneb gibi Arapça isimler koymaktaydılar.²⁰ Buradan hareketle yahudilerin Araplaşmış olduklarını veya Arapların yahudileşmiş olduklarını söylemek delillendirilmesi pek de mümkün olmayan bir iddia olabilirdi. Bununla birlikte Medine'de yaşayan Arap Evs ve Hazrec kabileleri ile yahudi kabileleri arasında siyasi birliğin olduğunu söylemek de zordur.

Hiz. Peygamber (s.a.v.), Medine'de yaşayan tüm bu grupların aralarındaki siyasi ve sosyal ayrılığı görünce tüm Medine halkının yer alacağı bir anlaşma/vesika hazırlamaya karar verdi. Ve bunun neticesinde "Medine Vesikası" adı verilen antlaşma meydana geldi.

Bu vesikada yahudilerle alakalı da bazı maddeler belirlenmişti. Yahudiler Medine halkının önemli bir unsuru olarak kabul edilmiş olup kendilerine sığınan kişileri barındırabilme olanağı sunulmuştu. Ayrıca yahudi kabileler tek tek sıralanıp hepsinin siyasi varlığı kabul edilmiş ve kendilerine ait her türlü hakları teslim edilmişti.²¹

Ayrıca vesikada Medine'de bulunan tüm gruplara sosyal siyasi hakları, kendi dilleri ile konuşabilme, kendi dinlerini yaşayabilme hakları verilmişti. Bir diğer önemli meselede her gruba istedikleri şekilde yargılama hakkının verilmesidir. Toplumsal refah için tüm grupların eşit derecede sorumlu oldukları da bu vesikada göze çarpan noktalardandır.²²

Görüldüğü üzere Medine'ye gelen müslümanlar, yahudilere karşı düşmansı ve asimileci bir politika izlememiş bilakis onları siyasi bir grup olarak tanıyıp yaptıkları bu vesikaya dâhil

¹⁶ Muhammed Hamidullah, *İslam Peygamberi*, çev. Prof. Dr. Salih Tuğ (Ankara: İmaj Yayınevi, 2003), 554.

¹⁷ Osman Kaya, *Kur'an'ın Nüzûlü Sürecinde Müslümanlarla Diğer Dini Gruplar Arasındaki İlişkilerin Kur'an'a Yansımaları* (Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2004), 22.

¹⁸ Sıddık Ünal, "Hz. Peygamber'in Arabistan Yarımadasındaki Yahudilerle İlişkileri", *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* (2015), 20/57.

¹⁹ İsmail Hakkı Atçeken, "Bazı Oryantalistlere Göre Asr-ı Saadet'te Yahudiler", *İstem Dergisi* 2/4 (2004), 108.

²⁰ Adem Apak, *Ana Hatlarıyla İslam Tarihi* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2019), 1/ 400-401.

²¹ Mustafa Özkan, "Medine Vesikası", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2019), EK 2. CİLT/ 212-215.

²² Bayram Doğan - Mehmet Turan, "Anayasa Hukuku Bağlamında Medine Vesikası", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Haziran 2021), 82.

etmişlerdir. Hatta rivayetlerden de anlaşılacağı üzere Hz. Peygamber yahudi komşuları ile çok iyi geçinmiş, Medine’de iken karşısında geçen bir yahudi cenazesi için de ayağa kalkmış sahabelerine de kalkmayı emretmiştir.²³ Ancak Hz. Peygamber’in hem siyasi hem de insani bu yaklaşımlarına mukabil bu antlaşma belli bir zaman sonra müslümanlar tarafından değil bir yahudi kabilesi olan Benî Kaynuka tarafından bozulmuştur. Bunun nedenleri arasında birçok şey sıralanabilir ancak en önemli neden yeni gelen Muhacir grubunun içerisinde bir Peygamber olması ve bunu kendilerinin çok iyi bilmesidir. Zira kaynaklardan da öğrendiğimiz üzere yahudiler Hz. İsa’dan sonra insanlığa bir Peygamber daha gönderileceğini biliyorlardı. Tevrat’taki şu ifadeler konuya güzel bir misal teşkil etmektedir:

“Onlar için kardeşleri arasından bir peygamber çıkaracağım ve sözlerimi Onun ağzına koyacağım. O’na emredeceğim her şeyi onlara O söyleyecek ve vâkî olacak ki, benim isimle söyleyeceği sözlerimi dinlemeyecek olan adamdan ben arayacağım.”²⁴

Ancak son Peygamber’in Araplar’dan (İsmailoğullarından) gelmesi, ayrıca Yesrib’te bulunan Evs ve Hazrec kabilelerinin savaş halindeyken İslamiyet ile beraber kardeş olmaları yahudilerin bu hicret hareketine karşı çıkmasına, en önemlisi de Hz. Peygamber’e savaş açmalarına, yaptıkları anlaşmaları bozmalarına sebep oldu. Müslümanların yahudilerle resmi olarak ilk muhatap olduğu yer, diyebileceğimiz bu vesikanın ardından makalemize Medine’deki büyük dört yahudi grup hakkındaki hadisler ile devam edeceğiz.

3.2.1. Benî Kaynuka Yahudileri

Kaynuka kelimesi kuyumcu manasına gelmektedir. Zira Medine’de yaşayan bu topluluk²⁵orada kuyumculuk işi ile uğraşmaktaydı.²⁶Müslümanların Medine’den sürgüne gönderdiği, anlaşmazlık yaşadığı ilk yahudi topluluktur. Müslümanların Bedir Gazvesi’nde kazandıkları başarı onları rahatsız etti ve taşkınlık yapmaya başladılar. Resûl-i Ekrem’in, Kureyş’in başına gelenlerden ders alarak müslüman olmalarını istemesi üzerine de ona red cevabı verdiler.²⁷ Daha sonra ise Medine Vesikasına aykırı davranışları yüzünden sürgüne gönderilmişlerdir.

Medine vesikasının nasıl bozulduğu ile alakalı iki farklı rivayet bulunmaktadır. Bu rivayetlerden zayıf olanı kaynaklarda şöyle geçmektedir:

“Hz. Peygamber ve ashâbı, Bedir harbinden döndüklerinde yahudiler yapılan bu vesikayı reddedip düşmanlıklarını tam ilan edeceklerken ensardan birisinin hanımı Benî Kaynuka çarşısında bir kuyumcu dükkânına girdi. Ardından bir yahudi gizlice arkasından gelip müslüman kadının eteğini sırtına iğneledi. Kadın kalkınca avret

¹⁹ Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâil el-Buhârî, *el-Câmi’u’s-Sahîh*, nşr. Muhammed Züheyr b. Nâsr (Suudi Arabistan: Matbaa’tu’l-Kubra’l-Emiriyye, 1311/1890), “Cenâiz”, 49; Ebu Abdurrahman Ahmed b. Şuayb b. Ali el-Horasânî en-Nesâî, *el-Müctebâ min es-sünne*, thk. Abdulfettah Ebû Ğudde (Halep: Mektebu Matbûâ’tu’l-İslâmiyye, 1406/1986), “Buyû”, 93.

²⁴ Atçeken, “Bazı Oryantalistlere Göre Asrı Saadet’te Yahudiler”, 106; Tivrattaki bu ifadeler için bk. *Kitab-ı Mukaddes* (Erişim 1 Ocak 2022), Yas. Tkr. 18:18-19.

²⁵ Muhammed b. Yâkub el-Fîruzâbâdî, *Kâmûsu’l-Muhît*, nşr. Muhammed Naîm Araksûsî (Beyrut: Müessesetü’r-risâle, 2005), 757.

²⁶ Apak, *Ana Hatlarıyla İslâm Târîhi*, 1/410.

²⁷ Casim Avcı, “Kaynuka”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2002), 25/80.

yerleri gözüktü ve oradaki yahudiler gülmeye başladılar. Daha sonra müslümanlardan birisi o adamı takip edip öldürdü. Yahudiler de o müslümanı şehit ettiler. Bu olay Peygamber'e (s.a.v.) iletilince anlaşma bozuldu ve Benî Kaynuka üzerine sefere çıkıldı. Kaleleri muhasara altına alındı."²⁸

Özellikle ilk siyer âlimlerinden olan İbn İshak, İbn Sa'd, Taberî gibi zatlar ile çağdaş âlimlerin bazıları ise bu olayın Peygamber Efendimizin hidayet çağrısına karşı Benî Kaynukalılar'ın Bedir harbindeki galibiyeti kastederek "Ey Muhammed sen harp bilmeyen bir kavme karşı savaştın. Eğer bizimle savaşarsan nasıl olduğumuzu görürsün" diyerek tehdit etmelerine karşı başladığını kabul etmektedirler.²⁹

Oryantalistlerin bir kısmı ise bu konuda aşırı giderek müslümanların Bedir galibiyetinin verdiği cesaretle Benî Kaynuka'yı sürgün ettiğini söylemekteyken, itidalli sayılabilecek bir kısım daha insafli yorumlar yapmıştır.³⁰

Hicretin ilk yıllarında imzalanan bu vesikanın iptalini müteakiben yine Benî Kaynuka yahudilerine mensup bir şahıs olan Şas b. Kays'ın ortaya çıkardığı fitne olayı da dikkatleri mucibittir. Hz. Peygamber ve ashabı Medine'ye gelmeden önce Medine'nin yerli halkı olan Ensar'dan olan Evs ve Hazrec kabileleri kavga içerisinde idi. Öyleki aralarında Buas harbi denilen şiddetli savaşlar da olmuş, her iki kabileden birçok insan hayatını kaybetmişti. Bu savaşlardan dolayı Evs ve Hazrec sürekli tetik halinde birbirlerine saldırmayı gözlüyorlardı. Ancak Hz. Peygamber'in Medine'ye teşrifleriyle beraber Evs ve Hazrec kardeş olmuş aralarında gerçekleşmiş bulunan bu savaşları unutmışlardı. Bu kardeşliği kabullenemeyen yahudi Şas b. Kays eski savaş günlerini hatırlatan bir şiir okutarak hemen bir fitne çıkartıp iki kardeş kabileyi birbirine düşürdü. Öyle ki iki kabileden insanlar kılıçlarını çıkartıp savaşmak üzere iken Hz. Peygamber'in olayı yatıştırması ile bu fitne büyümeden söndürülmüş oldu.³¹

3.2.2. Benî Nadir Yahudileri

Nadir kelimesi Arapçada kutsama, canlılık ve zenginlik anlamlarına gelmektedir. Güzellik ve parlaklık anlamlarına geldiği de söylenmiştir.³² Bu kavim soylarının Hz. Harun'a (a.s.) dayandığını iddia etmiştir. Evs ve Hazrec kabileleri arasında gerçekleşen Buas savaşlarında Evs kabilesinin yanında yer almışlar, Asr-ı saadette de Hz. Peygamber'e karşı gelmiş, ona karşı saldırılarda bulunmuştur.³³

Benî Kaynuka yahudilerinin anlaşmayı bozmalarından ötürü sürgün edilmesi, ardından Allah ve Resulu hakkında hakaret içerikli şiirler yazan şair Ka'b'ın öldürülmesi Benî Nadir yahudilerini iyice tedirgin etmeye başladı.

²⁸ Ebu Abdullah Muhammed b. Ömer el-Vâkîdî, *es-Sîretü'n-nebeviyye*, thk. Marsden Jones (Beyrut: Dâru'l-a'lemî, 1989), 1/176-177.

²⁹ Mehmet Azimli, "Siyer Yazıcılığının Problemlerine Bir Örnek 'Benî Kaynuka Savaşının Sebebi'", *İslami İlimler Dergisi* 3/2 (2008), 177.

³⁰ Atçeken, "Bazı Oryantalistlere Göre Asrı Saadet'te Yahudiler", 113.

³¹ Cahid Kara, "Siyer-Tefsîr Bağlamında Medîne Dönemi Nifak Hareketlerinde Yahûdiler: Şas b. Kays Olayı Örneği", *Bolu İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5 (2019) 43-61.

³² Muhammed b. Mukerrem İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab* (Beyrut: Dâru sâdir, 1414), "ndr", 5/ 212.

³³ Nadir Özkuyumcu, "Nadîr", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2002), 32/275-276.

Müslümanların hicret vesilesi ile geldikleri Medine’de yürürlüğe koydukları vesika gereğince eğer bir kişi haksız yere öldürülürse onun diyetine hem yahudi hem müslümanlar ortaklaşa katılacaktı.³⁴

Muhammed Hamidullah ise bu vesikanın 16. maddesindeki ifadelerden hareketle yahudiler için yazılan anlaşma maddelerinin Bedir Savaşı’nı müteakib, Ka’b b. Eşref’in ölümünden sonra kabul edildiğini söylemektedir.³⁵

Neticede müslümanlardan Amr b. Ümeyye ed-Damri, Kilab b. Rabia kabilesine mensup bir adamı yanlışlıkla öldürmesinden dolayı Hz. Peygamber yanında Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Usayd b. Hudayr ile birlikte Benî Nadir kabilesine gidip aralarındaki anlaşmadan dolayı öldürülen adamın diyeti için paylarına düşen miktarı onlardan talep etti. Onlar ise Peygamber’in üzerine değirmen taşı atmaya çalıştılar Hz. Peygamber’de oradan uzaklaştı. Bunun üzerine Hz. Peygamber onlara bir elçi gönderip yaptıkları ihanetten dolayı memleketlerini terk etmelerini istedi, onlar ise bunu kabul etmeyip savaş ilan ettiler. Rasulullah (s.a.v.) Benî Nadir’in üzerine yürüdü ve onları on beş gece muhasara altına aldı. Sonra onlarla hurma bahçeleri ve topraklarının Hz. Peygamber’e verilmesi ile silah hariç develerinin taşıyabildiği kadar eşya alabilmeleri karşılığında topraklarından çekilmeleri konusunda anlaşmaya vardı. Benî Nadirin bütün malları Hz. Peygamber’e ait oldu. Bu olay rivayetlerde şöyle geçmektedir:

“Zühri’den rivayetle: Rasulullah (s.a.v.) Medine’nin mahallelerinin birinde iskân eden bir yahudi kabilesi olan Benî Nadir’i muhasara altına aldı, onlarda sadece develerinin taşıyabileceği mallar karşılığında kalelerinden indirilip sürgüne gönderildi. Bu olay hakkında Allah Teâla şu ayeti indirdi: “Ehl-i kitap’tan inkâr edenleri ilk sürgünde yurtlarından çıkararak O’ dur. Siz onların çıkacaklarına ihtimal vermemişsiniz. Onlar da kalelerinin kendilerini Allah’a karşı koruyacağını sanmışlardı. Ama Allah’ın azabı hiç beklemedikleri bir yerden geliverdi; Allah yüreklerine korku düşürdü; öyle ki evlerini hem kendi elleriyle hem de müminlerin elleriyle yıkıyorlardı. O halde ibret alın, ey akıl sahipleri!”³⁶

Benî Nadir seferi sırasında Medine’de Abdullah b. Ümmi Mektum Resulullah’ın yerindevekâleten duruyordu.”³⁷

Oryantalistlere gelince onların çok azı hariç olmak üzere Benî Nadir gazvesinin gerçek sebeplerini görmezden gelmektedirler.³⁸

3.2.3. Benî Kurayza Yahudileri

Kurayza kelimesi Arapça’da bazı arapların kullandıkları atlar için kullanılmıştır. Bu kabile de Medine de bulunan yahudi kabilelerinden biridir. Benî Nadir kabilesi ile beraber soyları Hz.

³⁴ Apak, *Ana Hatlarıyla İslam Tarihi*, 1/ 413.

³⁵ Hamîdullâh, *İslam Peygamberi*, 1/194-195.

³⁶ el-Haşr 59/2.

³⁷ Ahmed b. Yahyâ b. Câbir b. Dâvud el-Belâzûrî, *Ensâb*, thk. Süheyl Zekkar-Riyad Zerkelî (Beyrut: Dâru’l-Fikr, 1996), 1/339; Vâkîdî, *el-Meğâzî*, 1/8; Muhammed b. Hibban b. Ahmed b. Hibban b. Muâz b. Ma’bed et-Temîmî İbn Hibban el-Büstî, *es-Sîretü’n-nebeviyye ve ahhâru’l-hulefâ*, thk. Hafız Aziz Bey – Ulema Heyeti (Beyrut: Kütübü’s-sekâfiyye, 1417/1996), 1/236.

³⁸ Atçeken, “Bazı Oryantalistlere Göre Asrı Saadet’te Yahudiler”, 118-119.

Musa (a.s.) ile beraber Araplarda buluşur.³⁹ Hz. Peygamber'in hicretten sonra Medine'deki Arap ve yahudi kabileleriyle yaptığı Medine Sözleşmesi denilen antlaşmaya Benî Kurayza yahudileri Evs kabilesinin müttefiki olarak katılmışlardı.⁴⁰

Benî Kaynuka ve Benî Nadir kabilelerinin sürgün edilmesinden sonra Medine'de tek kalan kabile Benî Kurayza oldu. Onlarda diğer iki kabilenin ardından çok geçmeden Medine Vesikası'na aykırı davrandılar. Mekke müşrikleriyle gerçekleştirilen son savaş olan Hendek'te müşrikler ile antlaştılar ve müslümanları arkadan vurmaya çalıştılar. Hatta Mekke müşrikleri ile diğer Arap kabilelerini Medine'li müslümanlara karşı savaşa teşvik ettiler. Özellikle Hayber'e sürülen Benî Nadir kabilelerinden Sellam b. Ebi'l-Hakik, Huyey b. Ahtab, Kinane b. Rabi', Hevze b. Kays er-Rabii gibi kişiler Mekke'ye gidip müşriklere "Müslümanların kökünü kazıyana kadar arkanızdayız" sözünü verdiler. Mekke müşrikleri ise kendileri gibi bir Ehli kitab olan yahudilere, bizim dinimiz mi hayırlıdır yoksa Muhammedin mi? diye sordular. Yahudiler ise bu soruya sizin dininiz daha hayırlıdır⁴¹ diyerek düşmanlıklarının ne derecede olduğunu göstermiş oldular.

Hendek savaşı hazırlıklarında Kurayzalılar hilelerini öylesine gizlemişlerdi ki, hendek kazımında lazım olan eşyayı dahi müslümanlara vermişlerdi. Müslümanlar da bu güvenden dolayı onların hizasındaki yerlere hendek kazmamışlardı.⁴²

"Neticede Hendek engeline takılan müşriklerin geri çekilmesi ile Hz. Peygamber, Hz. Aişe'nin evine döndü. O sırada Cebrail (a.s) gelerek "Seni savaşmaktan alıkoyan nedir?" diye seslendi. Hz. Peygamber dışarı çıktığında da O'na (Allah Teâla Benu Kurayza üzere sefere çıkmayı emretti ben de onlara gidip kalelerini sallayacağım.) dedi. Hz. Peygamber de bunun üzerine Hz. Ali'yi çağırdı ve ona harp sancağını verdi. Bilal de insanlara "Resulullah ikinci namazlarınızı Benî Kurayza yurdunda kılmanızı emretti" diye seslendi. Müslümanlar 3000 kişilik bir ordu ile Benî Kurayza üzerine yürüdüler ve onları kalelerinde 15 gün muhasara altına aldılar. Şiddetli bir kuşatma olmasına rağmen dışarı hiç çıkmadılar. Muhasaranın uzamasından dolayı dayanamayıp Hz. Peygamber'e bir elçi göndererek kendilerine müslümanlardan Ebu Lubabe b. Abdulmunzir'i elçi olarak göndermelerini istediler. Ebu Lubabe yanlarına gittiğinde ne yapmaları gerektiğini sordular o da eliyle boğazını işaret ederek öldürüleceklerini ima etti. Daha sonra bu yaptığına pişmanlık duyup kendini mescide bağladı. Allah Teâla da onu affettiğine dair ayeti indirinceye kadar. Neticede Benu Kurayzalılar Hz. Peygamber'in hükmüne boyun eğip kalelerinden indiler. Hz. Peygamber'de onlar hakkında verilecek kararı Sa'd b. Muaz'a bıraktı.⁴³ O da buluş çağına eren erkeklerin boyunlarının vurulmasına, kadın ve çocukların esir alınmasına ve mallarının da taksim edilmesine karar verdi. Hz. Peygamber de "Sen onlar hakkında Allah Teâla'nın yedi kat gökleri üzerinde verdiği hükmüne uygun

³⁹ İbn Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, 7/456.

⁴⁰ Casim Avcı, "Kurayza", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2002), 26/431-432.

⁴¹ en-Nisâ 4/51.

⁴² Sümeyye Özkan, *Sebepleri ve Sonuçları Açısından Benî Kurayza Gazvesi* (Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015), 49.

⁴³ Evs kabilesi daha önceden Hazrecliler'in müttefiki olan Benî Kaynuka'lıları ölüm cezasından kurtarmaları sebebiyle kendi müttefikleri olan Kurayzalılar için de böyle bir hakem tayini istediler. Neticede Evs kabilesinden olan Sa'd b. Muâz hakemliğe seçildi. Avcı, "Benî Kurayza", 26/431-432.

hüküm verdin.” buyurarak Sa’d b. Muaz’ı tasdikledi. Medine’ye dönen müslümanlar Hz. Peygamber’in emriyle çarşıda hendekler kazdılar ve öldürülecek olan Benî Kaynuka’lıları grup grup getirip boyunlarını vurdular. Altı yüz ile yedi yüz arasında yahudi⁴⁴, müslümanları arkadan vurmaları ve anlaşmaları bozduklarından dolayı böylece öldürülmüş oldu.”⁴⁵

3.2.4. Hayber Yahudileri

Hayber, Medine yakınında bulunan bir kalenin ismi⁴⁶ olarak bilinmekle beraber aslında, Medine’nin yaklaşık 180 km. kadar kuzeyinden başlayan ve denizden 850-1000 m. yükseklikte yer alan etrafı volkanik topraklarla çevrili geniş bir vadinin adıdır.⁴⁷

Benî Kurayza yahudilerinin Medine’de ortadan kaldırılmasıyla beraber Medine civarlarında hiçbir yahudi mahallesi ve kabilesi kalmadı. Bu durum müslümanlarında yıllardan sonra rahat bir nefes almalarını sağlamıştır. Zira yahudi gruplar Medine’deki gayr-i müslim unsurlar arasında ihtilaf çıkartan, ihanet eden tek gruptu diyebiliriz.

Benî Kurayza yahudileri ile alakalı başlıkta anlattığımız üzere Nadiroğulları ile Kaynukaoğulları yahudilerinden sürgün edilenler Medine’nin kuzeyinde bulunan Hayber adı verilen yere yerleşmişlerdi. Burada da müslümanların aleyhine faaliyetlerine devam eden yahudi kabileleri, Medine’deki son yahudi kabile olan Benî Kurayza’yı da Hendek savaşında kışkırtıp onlarında Medine’den sürgün edilmelerine neden oldular. Özellikle de Hendek savaşının başlamasına katkı sağlamaları ve Arap kabilelerini Medine aleyhine kışkırtmalarından dolayı Hz. Peygamber Hayber üzerine sefere çıktı.

Bu seferden önce Hudeybiye antlaşmasının imzalanması da Hayber’in fethinde dönüm noktası olmuştur. Zira bu antlaşmayla Hayberlilerin yegâne destekçisi sayılabilecek Mekkelilerintarafsız kalmaları sağlandı.⁴⁸

“Hz. Peygamber Allah’a ortak koşan bu yahudilerle çok şiddetli bir şekilde savaştı. Netice de müslümanlardan bazıları şehit oldu yahudilerden de birçok kişi öldürüldü. Kaleleleri teker teker fethedildi.⁴⁹Şayet galibiyetten sonra Tevrat’a göre hüküm verilmiş olsaydı bütün bâliğ erkekler öldürülecek, kadın ve çocuklar da köle yapılacaktı. Fakat Hz. Peygamber evvela halkın tamamının canını bağışlayarak kendilerine üzerlerindeki kıyafetleriyle yurtlarından ayrılmaya müsaade etti. Sonrasında ise daha çok müsamaha gösterdi ve topraklarında ortakçılık yapmalarına, yani yetiştirecekleri ürünün yarısını almalarına izin verdi.”⁵⁰

⁴⁴ W. N. Arafat, Benî Kurayza’nın ihanetini kabul etmekle beraber, 600’ün üzerinde Yahudi’nin kılıçtan geçirildiğini hem senedindeki Kurayza Yahudilerinden olan ravilerden ötürü hem de metnin Yahudilerin savaşları hakkındaki rivayetlerle birebir aynı olmasından dolayı reddetmektedir. bk. W. N. Arafat, “Medine Yahudileri ve Benî Kureyza Hikayesi Üzerine Yeni Bakışlar”, çev. Şaban Öz, *İslami Araştırmalar Dergisi* 17/2 (2004), 139-144.

⁴⁵ Ebu Adbillah Muhammed b. Sa’d, *Tabakâtu’l-Kubrâ*, thk. Muhammed Abdulkâdir Ata (Beyrut: Dâru’l kütübü’l-’ilmiyye, 1410/1990), 2/57-58.

⁴⁶ Fîruzâbâdî, *Kâmûsu’l-Muhît*, 382.

⁴⁷ Muhammed Hamîdullah, “Hayber”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1998), 17/20-22.

⁴⁸ Nuh Arslantaş, “Sürgünden Sonra Hayber Yahudileri”, *Belleten* 72/264 (Ağustos 2008), 434-435.

⁴⁹ İbn Sa’d, *Tabakâtu’l-kübrâ*, 2/81.

⁵⁰ Hamîdullâh, “Hayber”, 17/20-22.

“Hz. Peygamber Hayber topraklarını otuz altı parçaya taksim etmiş, her parçayı da yüz hisseye ayırmıştı. Toprakların yarısı beklenmeyen hadiseler ve olağanüstü ihtiyaçlar için ayrılıp diğer yarısı ise müslümanlar arasında taksim edilmişti.”⁵¹

Hayber yahudileri, Medine içerisinde yaşayan diğer üç yahudi kabilesi gibi sürgün veyahut ölümle cezalandırılmadılar. Bunun nedenleri arasında birçok şey sayılabilir. Medine dışında yaşamaları ve müslümanlar açısından bunun rahatlatıcı bir neden olması, verimli arazilere sahip olmaları ve tarımı iyi bilmeleri (bu maddi açıdan müslümanlara fayda verecek bir nitelik) gibi nedenler sayılabilir. Hayber yahudileri buldukları bölgede Hz. Ömer zamanına kadar mahsullerinin yarısı karşılığında iskân etmişlerdir.⁵²

3.3. Medine’de Yahudiler Tarafından Hz. Muhammed’e (s.a.v.) Karşı Gerçekleştirilen Bazı Saldırıları

3.3.1. Lebîd b. el-A’sam Olayı

Hz. Peygamber’e büyü yapılması ile alakalı olay hadis kitaplarında şöyle geçmektedir:

“Hz. Aişe (r.a.) anlatır: “Hz. Peygamber’e (s.a.v.) büyü yapılmış, sonunda yapmadığı halde bir şeyi yaptığını zanneder olmuştu. Nihayet bir gün tekrar tekrar dua etti. Resûlullah (s.a.v.) sonra bana: “Allah’ın bana içerisinde şifam olacak şeyi bildirdiğini biliyor musun: Bana iki kişi geldi, birisi başucuma diğeri de ayakucuma oturdu, biri diğeri: “Bu kimsenin rahatsızlığı nedir?” dedi, o da: “Büyü yapılmış” dedi: “Kim yaptı?” dedi: “Lebîd b. el-A’sam” dedi: “Ne içinde yaptı?” dedi: “Tarak, tarantıdan dökülen kıl ve erkek hurmanın kurumuş kapçığı içerisinde” dedi. Diğeri: “O nerededir?” dedi: “Zervân kuyusundadır.” dedi. Arkasından Hz. Peygamber (s.a.v.) kuyuya gitmek için yola çıktı (işini bitirdikten) sonra döndü ve döndüğünde Hz. Aişe’ye: “Kuyunun yanındaki hurma ağaçları adeta şeytanların başları gibi idi” buyurdu, ben de: “Onu meydana çıkardın mı?” dedim: “Hayır meydana çıkarmadım, çünkü Allah bana şifa verdi, artık bu işle hak üzerinde kötülüğün yayılmasından endişe ettim” buyurdu, sonra da kuyu toprakla gömüldü.”⁵³

Enbiya Yıldırım konu üzerinde yaptığı araştırmanın sonucunda hadisin sahih olarak gözüktüğünü, Resulullah’ın karşılaştığı şeyin, kısa süreli bir dalgınlık olduğunu söylemektedir.⁵⁴

İbn Hişâm, Resulullah’a büyü yapan kişinin, Medineli Yahudi kabilesi Benî Zureyk’ten birisi olduğunu söylemektedir.⁵⁵ Nitekim yapılan büyü de Medine’de yahudilere ait bir bahçedeki kuyudan çıkarılmıştır.

Yahudiler çeşitli yollarla müslümanları Medine’den çıkartmaya çalışmışlar bunda başarıyla ulaşamayınca son olarak da zehirleme, büyüleme gibi türlü yollara başvurmuşlardır. Şimdi aktaracağımız olay da bunlardan birisidir.

⁵¹ Arslantaş, “Sürgünden Sonra Hayber Yahudileri”, 435.

⁵² Arslantaş, “Sürgünden Sonra Hayber Yahudileri”, 436.

⁵³ Buhârî, “Tıb”, 46; “Selâm”, 43; İbn Mâce, *es-Sünen*, “Tıb”, 45; Nesâî, “Tahrîmu’d-dem”, 19.

⁵⁴ Enbiya Yıldırım, *Hadis Problemleri* (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2019), 274.

⁵⁵ Abdulmelik b. Hişâm b. Eyyûb el-Humeyrî el-Meâfirî Ebû Muhammed Cemâluddîn, *es-Sîretü’n-nebeviyye*, thk. Mustafa es-Sekkâ vd., (Mısır: Şeriketü Mustafa el-Bâbi el-Halebî ve Evlâduhü, 1375/1955), 1/515.

3.3.2. Zeyneb bnt. Hâris Olayı

“Hayber fethi sonlanıp etraf sakinleşince Zeynep isminde birkadın Hz. Peygamber’in koyunun neresini sevdiğini soruşturdu. İnsanlarda, ön kol ve kürek kısmını sever dediler. O da bir koyun kesip hazırladı. Ve koyunun özellikle ön kol ile kürek kısımlarına zehiri bol sürdü. Akşam olduktan sonra Hz. Peygamber akşam namazını kıldı. Daha sonra evine dönerken yolda Zeynep bnt. Haris ile karşılaştı o: “Bu, benden hediyedir” diyerek etleri uzattı. Hz. Peygamber hediye yerdi ancak sadaka kabul etmezdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ashabını da davet etti ve eti yemeye koyuldular. Hz. Peygamber koyunun kol kısmından bir ısırık aldı, o sırada Bısr b. Bera’da ısırık almıştı. Hz. Peygamber ağzına aldığı lokmaya hemen çıkarttı, Bısr b. Bera’da bunu görünce o da çıkarttı. Sonra Hz. Peygamber etin kendisine zehirli olduğunu söylediğini ilettiler. Bısr b. Bera bu zehirden şehit oldu. Hz. Peygamber Zeyneb’in çağrılmasını emretti ve ona “Eti zehirledin mi?” diye sordu. O da evet dedi ve kimden haber aldığını sordu. Hz. Peygamberde etin haber verdiğini söyledi. Sonra o kadına neden böyle bir şey yaptığını sordu, o da “Babamı, amcamı ve eşimi öldürdün. Yapmak istediklerini yaptın. Ben de eğer bu Peygamberse koyun haber verir dedim yok eğer bir zorba hükümdarsa ondan kurtuluruz” diye düşündüğünü söyledi. Daha sonra bu kadın bir rivayete göre Bısr b. Bera’nın kisası olarak öldürüldü denilmiştir.”⁵⁶

3.4. Öldürülmesi Emredilen Yahudiler

3.4.1. Ebû Afek

Bu şahıs Amr b. Avfoğulları’ndan yaşlı, insanları Hz. Peygamber aleyhine kışkırtan ve çirkin şiirler söyleyen bir yahudiydi.⁵⁷ Hz. Peygamber bizi bu pislikten kim kurtaracaktır, diyerek öldürülmesini istemiştir. Bunun üzerine Salim b. Umeyr bu görevi üstlenerek Ebu Afek’i öldürmüştür.⁵⁸ Bu konuda ki diğer bir rivayette her ne kadar öldürme işini Salim’in tek başına yaptığı anlaşılrsa da⁵⁹ Hz. Peygamber’in savaş meydanlarında yapılan küçük hatalara dahi göz yummadığına bakacak olursak bu ihtimalin zayıf kaldığını söyleyebiliriz.⁶⁰

3.4.2. Asmâ bnt. Mervân

Bu kadın Benî Ümeyye’den olup, insanları Hz. Peygamber ve İslam aleyhine kışkırtacak şiirler yazıyordu. Sahabeden Umeyr b. Adiyy bu şiirleri işitince eğer Hz. Peygamber Bedir’den sağsalım dönerse bu kadını öldüreceği adına Allah’a yemin etti. Daha sonra bir gece kadının evine gitti ve kılıcıyla onu öldürdü. Sabah namazını kılmak için Mescid-i Nebi’ye gitti, namazdan sonra Hz. Peygamber Asma’yı öldürdün mü diye sorunca Umeyr ‘Evet, Anam babam sana feda

⁵⁶ Vâkıdî, *Meğâzî*, 2/677-678.

⁵⁷ Belâzûrî, *Ensâb*, 1/373.

⁵⁸ Ebu'l-Fidâ İsmâil b. Ömer b. Kesîr el-Kuraşî el-Basrî, *es-Sîretü'n-nebeviyye*, thk. Mustafa Abdolvâhid (Lübnan: Dâru'l-ma'rife, 1395/1976), 4/438.

⁵⁹ Vâkıdî, *Meğâzî*, 1/175.

⁶⁰ Veysel Aktürk, *Hz. Peygamber Döneminde Öldürülmeleri Emredilenler ve Öldürülme Nedenleri* (Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009), 111.

olsun, Ya Resulallah' dedi.⁶¹ Bu konuda ki diğer bir rivayette ise Hz. Peygamber'in "Bu kadının kellesini benim için kim alacak" dediğirivayet olunmaktadır.⁶²

Birinci rivayette Hz. Peygamber'in direkt olarak Asma'yı öldürdün mü diye sorması, ikinci rivayette de zaten emri Peygamber'in vermesinden, bu işin Umeyr tarafından izinsiz olarak yapıldığını değil bir emir doğrultusunda yapıldığını göstermektedir.⁶³

3.4.3. Ka'b b. Eşref

Dünya üzerindeki tüm medeniyetler belirli bir takım yetenekleriyle ortaya çıkmışlardır. İsa (a.s.) zamanında insanlar tıp konusunda, Musa (a.s.) zamanında sihir, büyüleyici şeyler konusunda, Hz. Peygamber zamanında ise insanlar özellikle de Araplar şiir, edebiyat, büyüleyici sözler söyleme noktasındaki yetenekleriyle öne çıkmışlardır.⁶⁴ Şiir öylesine önemli bir konumdaydı ki iki Arap kabilesi birbirleri aleyhine söyledikleri bir şiir yüzünden bile savaşa tutulabiliyordu. Hatta Mekkeli müşrikler beğendikleri yedi tane şiiri Kabe'ye asacak kadar bu işe önem veriyorlardı.

İlim ehline de malumdur ki söz karşıdaki kişinin anlayışına, önem verdiği şeye göre söylenmesi gerekir. Allahu Teâla da Peygamberimiz'i kendi döneminde revaçta olan bu niteliklerle donatmıştır. O'na az sözle uzun meramları anlatabilme yeteneği vermiştir.⁶⁵

Şiir konusunda yahudilerde de önde gelen kişiler vardı. Bunlardan birisi de Ka'b b. Eşref idi. O, şiirleri ile müslümanları ve Peygamberimizi alaya almış, ayrıca Mekkeli müşrikleri de müslümanlar aleyhine kışkırtmıştır.

Bununla beraber Ka'b b. Eşref Medine'de kurulmak istenen Pazar'a müdahale etmiş ve Benî Kaynuka'da olan pazara alternatif bir yerin kurulmasına engel olmaya çalışmıştır.⁶⁶Sonuç olarak Hz. Peygamber, Ka'b'ın öldürülmesini emretmiştir.

Yahudi şair Ka'b b. Eşref'in öldürülmesi ile alakalı hadis Buhari de şöyle geçmektedir:

"Cabir b. Abdullah (r.a.): "Rasulullah (s.a.v.): " Kim, Ka'b b. Eşref'e haddini bildirir? Çünkü o, Allah ve Rasulunu incitip eziyet vermiştir." buyurdu. Muhammed b. Mesleme hemen kalkıp: "Ey Allah'ın Rasulü, onu benim öldürmemi ister misin?" dedi, O da: "tamam" dedi. Muhammed b. Mesleme: "Bazı şeyler söylemem için bana izin ver" dedi. Hz. Peygamber (s.a.v.): "Tamam söyle" buyurdu. Neticede Muhammed b. Mesleme, Ka'b b. Eşref'in yanına geldi ve: "Şu adam bizden zekat vermemizi istedi, gerçekten bizi yorup bitirdi. Bu yüzden ben senden borç istemeye geldim" dedi. Ka'b: "Evet öyle, Allah'a yemin olsun ki ondan daha çok usanırsın" dedi. Muhammed b. Mesleme: "Bir kere ona uyduk, durumu ne olur sonuna bakana değin artık kendisini bırakmayı düşünmüyoruz. Bize bir iki yük yiyecek vermeni istedik" dedi, o

⁶¹ Vâkıdî, *Meğâzî*, 1/173.

⁶² İbn Hişâm, *es-Sîretü'n-nebeviyye*, 2/637.

⁶³ Aktürk, *Hz. Peygamber Döneminde Öldürülmeleri Emredilenler*, 116.

⁶⁴ Zübeyir Bulut, "Peygamberleri Tasdik Aracı Olarak Mucizeler", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/3 (2015), 11.

⁶⁵ Buhârî, "İ'tisâm", 1; Müslim, "Mesâcid ve Mevâdiu's-salât", 5; Nesâî, "Cihâd", 3.

⁶⁶ bk. M. J. Kister, "Peygamber'in Pazarı", çev. Abdullah Kahraman, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6/2 (2002), 25-29.

da: “Olur ama bana rehin bırakmanız lazım” dedi. Onlar: “Rehin ne istiyorsun?” dediler. Ka’b: “Kadınlarımızı bana rehin bırakın” dedi. Onlar: “Sen, Arapların en yakışıklısı iken kadınlarımızı nasıl sana rehin bırakabiliriz” dediler. Ka’b: “O zaman oğullarımızı bana rehin bırakın” dedi. Onlar: “Birileri: “Bir iki yüke rehin bırakıldı” diye evlatlarımızı dillerine dolarlar bu da bize ar olur ama silahlarımızı sana rehin bırakalım” dediler. Arkasından Ka’b tekrar gelmeleri için onlara zaman belirledi. Muhammed b. Mesleme, Ka’b’ın sütkardeşi Ebu Naile ile birlikte geceleyin geldiler. Ka’b onları kaleye çağırmişti, (geldiklerinde) yanlarına indi. Karısı: “Bu saatte nereye gidiyorsun?” dedi: “Bu gelenler Muhammed b. Mesleme ile kardeşim Ebu Naile’dir” dedi. Karısı: “Ben bir ses duyuyorum... sanki ondan kan damlıyor...” dedi. O da: “Bu gelenler Muhammed b. Mesleme kardeşim ile sütkardeşim Ebu Naile’dir. Hem soylu bir kimse geceleyin kılıç darbesine bile çağrılrsa buna icabet eder” dedi. Muhammed b. Mesleme kendisiyle birlikte iki kişiyi de içeri koydu. Bir rivayete göre bunlar Ebu Abs b. Cubeyr, Haris b. Evs ve Abbad b. Bişr’dir. Muhammed b. Mesleme arkadaşlarına: “Yanımıza geldiğinde ben saçının ne güzel koktuğunu söyler ve koklarım bu sırada onu yakaladığımı gördüğünüzde hemen atılıp vurun” dedi. Diğer bir rivayette ise: “Sonra size de başını koklatırım” demiştir. Ka’b kılıcını kuşanmış etrafına güzel kokular saçarak indi Muhammed b. Mesleme: “Bu günkü kadar böyle güzel bir koku görmedim” dedi. Ka’b: “Arapların en güzel kokulu ve en mükemmel kadını benim yanımdadır” dedi. Muhammed b. Mesleme: “Başını bir koklamama izin verir misin?” dedi. O da: “Tabi” dedi. Başını kokladı sonra da arkadaşlarına koklattı, arkasından: “Bir daha koklamama izin verir misin?” dedi. O da: “Tabi” dedi. Muhammed b. Mesleme, Ka’b’ı yakalayınca: “Haydi saldırın!” dedi, hemen öldürdüler sonra da Hz. Peygamber’e (s.a.v.) gelip durumu bildirdiler.”⁶⁷

Hz. Peygamber’in burada bir şairi şiirinden dolayı öldürmesi düşünce özgürlüğünü kısıtlama olarak görülmemelidir. Özgürlükler başkalarının haklarına kastetme anlamına gelmemektedir. Nitekim günümüzde de devletler, toplumlar her fikre karşı açık olmakla beraber ülke menfaatlerine aykırı, yıkıcı fikirler ortaya çıktığında bu yumuşaklığı göstermemektedirler. Benî Nadir kabilesinden Ka’b’ın öldürülme gerekçesinin sadece edebi birtakım şiirler yazmak olamayacağı ihtimali gözden ırak tutulmamalıdır.

3.4.4. İbn Suneyne

İbn Suneyne Beni Harise kabilesine mensup yahudi birisiydi. Müslüman olan Muhayyisa’nın abisi Huvayyisa b. Mes’u’dun arkadaşıydı. Onu Muhayyisa öldürdü, abisi ‘Onu sen mi öldürdün, karnındaki yağın çoğu onun malı sayesinde’ diyerek Muhayyisa’ya vurdu. Muhayyisa da: “Vallahi onu öldürme mi emreden kişi senin de boynunu vurmamı emretse seni de öldürürüm” dedi. Bu kararlılığa şaşırان Huvayyisa da müslüman oldu.⁶⁸

⁶⁷ Buhârî, “Meğâzî”, 15; Müslim, “Cihad ve’s-siyer”, 42.

⁶⁸ Vâkıdî, *Meğâzî*, 1/192.

4. Yahudiler'den Olup İslamiyet'i Seçen Önemli Şahsiyetler

4.1. Safiyye bnt. Huyey

Tam ismi Safiyye bnt. Huyey b. Ahtab b. Sa'ye b. Sa'lebe b. Ubeyd'dir.⁶⁹ Medine'de muhtemelen 610'da doğdu. Babası Benî Nadîr'in reisi Huyey b. Ahtab, annesi aynı kabileden Berre bint Semev'el'dir.⁷⁰

Hz. Peygamberaralarında birçok savaşlar geçen yahudiler ile gerçekleşen bu evlilik sayesinde sıhrî bağ kurmuş ve onların biraz da olsa kinlerini dindirmiştir. Zira Hayber savaşının akabinde yapılan bağışlar buna delalet etmektedir.⁷¹ Safiyye validemizin evliliği ise şöyle gerçekleşmiştir:

"Kendisi Hz. Peygamber'le evlenmeden önce Hayber'de, Kinâne b. Rabi' b. Ebi'l-Hukayk'ın evinde gelin iken rüyasında ayın odasına girdiğini görmüş. Bu rüyayı kocasına anlattığında da kocası ona: "Sen Hicazlıların meliki Muhammed'i istiyorsun" diyerek tokat atmıştır.⁷²Hiz. Safiyye'nin gördüğü bu rüya gerçekleşmiş. Hayber esirleri toplandığında Dıhyetü'l-Kelbi (r.a.) Hz. Peygamber'den bir esiri kendisine vermesini istemiş, O'da istediğini alabilirsin dediğinde Dıhye, Safiyye bnt. Huyey'i seçmiş. Bu durumu gören yahudiler Hz. Peygamber'e gelerek o kadın Kurayza ve Nadir yahudilerinin efendisidir, onu almak ancak sana yaraşır demişlerdir. Hz. Peygamber'de Dıhye'ye başka bir esir seçmesini istemiş kendisi Safiyye bnt. Huyey'i alıp azat etmiş daha sonra da onunla evlenmiştir."⁷³

Safiye (r.a.) diyor ki: Resûlullah'dan daha çok buğzettiğim biri yoktu, çünkü hem babamı, hem kocamı, hem kardeşimi öldürmüştü. Allah Resûlü hep benden özür diliyor ve: "Safiye, baban Arapları benim aleyhimde toplamış şöyle şöyle yapmıştı" diyordu. Sonunda kendisine duyduğum buğz ve düşmanlık kalbimden silindi.⁷⁴

Safiyye validemizle alakalı rivayetleri incelediğimiz de onun bir savaş esiri olduğunu daha önceden iki evlilik yaptığını ve lığı tercih konusunda serbest bırakılıp kendi isteğiyle müslüman olduktan sonra Peygamberimizle evlendiğini görüyoruz.⁷⁵

4.2. Abdullâh b. Selâm

Hiz. Peygamber risalet görevini Medine'de de sürdürmeye devam etti ve oranın yerlileri olan yahudileri de İslam'a davet etti. Ancak onlar son Peygamberin de kendilerinden geleceğine inandıklarından ve hasetlerinden dolayı iman etmediler. Ancak aralarından az da olsa iman edenler ortaya çıktı. Bunlardan en önemlisi de büyük yahudi âlimi olan Abdullah b. Selâm'dı (r.a.). Nitekim o yahudilerin de ilmini kabul ettiği şahsiyetli bir zat idi.

⁶⁹ Belâzûrî, *Ensâb*, 1/442.

⁷⁰ Aynur Uraler, "Safiyye", *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2008), 35/474-475.

⁷¹ Ömer Sabuncu, "Hz. Peygamber'in Hanımı Hz. Safiyye'nin Hayatı ve Kişiliği", *İstem Dergisi* 14/28 (2016), 308-309.

⁷² İbn Kesîr, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, 3/374.

⁷³ Buhârî, "Salât", 12; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, nşr. Şuayb Arnaût, Adil Mürşit (Beyrut: Müessesetü'r-risale, 1421/2001), 19/51.

⁷⁴ Muhammed Yusuf Kandehevî, *Hayâtü's-sahâbe*, çev. Sıtkı Güllü (İstanbul: Divan Yayınları, 1991), 3/218.

⁷⁵ Züleyha Karakuş, *Hiz. Peygamber'in Köle ve Cariyeleri* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020), 35.

Hatta büyük müfessir Mücâhid' e göre onun ilmine Allah Teâla dahi şahit olmuştur. Zira O, ayette buyurulan “وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ” (kendilerinde Tevrat'ın bilgisi olanlar) ifadesinin Abdullah b. Selam'a işaret ettiğini söylemektedir.⁷⁶ Aynı şekilde Mukatil b. Süleyman'da (150/767) Bakara suresinin 5. ayetinde bahsedilen “Kur'an'a, önceki kitaplara ve ahrete iman edenlerin” Abdullah b. Selam ve arkadaşları olduğunu söylemektedir.⁷⁷

Bazı alimler ise Abdullah b. Selam'ın iman edışıyle alakalı rivayetlerden, hiçbir ayetin sebebi nüzulunda bahsedilmemesinden dolayı bu surelerin böyle tefsir edilmesini doğru bulmamaktadır.⁷⁸

Abdullah b. Selam'ın nasıl iman ettiğine dair hadise ise şöyle anlatılmaktadır:

“Enes b. Malik (r.a.) anlatır: “Resulullah'ın (s.a.v.) Medine'ye geldiği haberi (bir zamanlar büyük yahudi alimi olan) Abdullah b. Selam'a (r.a.) ulaştı. O da kalkıp yanına geldi ve: “Ben sana sadece bir Peygamberin bileceği üç şey soracağım: Kıyamet alametlerinin ilki nedir, cennetliklerin ilk yiyecekleri yemek nedir, çocuk, hangi şeyden dolayı babasına, hangi şeyden dolayı da teyzelerine çeker?” dedi. Resulullah (s.a.v.): “Biraz önce Cebrail bunları bana bildirmişti” buyurdu. Abdullah b. Selam: “Bu, yahudilerin düşmanı meleklerdendir.” dedi. Resulullah (s.a.v.): “Kıyamet alametlerinin ilki, insanları doğudan batıya toplayan bir ateştir. Cennetliklerin yediği ilk yiyecek büyük balık ciğerinin uzantısıdır, çocuktaki benzeme hususuna gelince: Erkek kadınla birleştiğinde suyu kadının suyunu geçerse benzeme, erkeğe olur. Kadının suyu geçerse benzeme, kadına olur.” buyurdu. O da: “Senin Allah'ın Resulu olduğuna şahitlik ederim. Ey Allah'ın Resülü, yahudiler çok yalancı ve iftiracı bir millettir. Eğer onlara benim hakkımdaki görüşlerini sormandan önce müslüman olduğumu öğrenirlerse senin yanında bana hayret edebileceğin yalan ve iftirada bulunurlar” dedi. Arkasından bir yahudi heyeti geldi, Abdullah da bir odaya girdi. Resulullah (s.a.v.): “Abdullah'ın içinizde mevkiisi nasıldır?” buyurdu. Onlar: “En bilginimiz ve en bilginimizin oğludur” dediler. Resulullah (s.a.v.): “Abdullah müslüman olsa ne dersiniz?” buyurdu. Onlar da: “Allah onu bundan korusun.” dediler. Ardından Abdullah yanlarına çıktı ve: “Eşhedü en lâ ilahe illallah ve Eşhedü enne Muhammeden Resulullah” dedi. Onlar da: “Abdullah bizim en kötümüz, en kötümüzün oğludur” diyerek onun hakkında iftira etmeye koyuldular.”⁷⁹

4.3. Sa'lebe b. Ebî Mâlik

Benî Kurayzalıdır. Babası Ebi Malik'in ismi Abdullah b. Sâm'dır. Künyesi Sa'lebe Ebâ Yahya'dır. Ebu Malik, Yemen'den gelmiştir. Benî Kurayza'dan birisi ile evlendiği için Kurazî diye

⁷⁶ Ebu'l-Haccâc Mücâhid b. Cebr et-Tabî'î el-Mekkî el-Kuraşî el-Mahzûmî, *Tefsîru Mücâhid*, thk. Dr. Muhammed Abdusselam Ebu'n-Nîl (Mısır: Dâru'l-fikr, 1410/1989), 409.

⁷⁷ Ebu'l-Hasan Mukâtil b. Süleyman b. Beşîr el-Ezdî, *Tefsîru Mukâtil b. Süleyman*, thk. Abdullah Mahmûd Şehâte (Beyrut: Dâru İhyâu't-turâs 1423/2002), 1/81.

⁷⁸ Sami Kılınçlı, “Medenî Surelerde Abdullah b. Selam İle İlişkilendirilen Ayetler Bağlamında Tefsir Rivayetlerinin Değerlendirilmesi”, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6/11 (Şubat 2019), 512.

⁷⁹ Buhârî, “Ehâdîsü'l-enbiya”, 1; Muhammed b. İsa b. Sevre b. Mûsa b. ed-Dahhâk Ebu İsa et-Tirmizî, *es-Sünen*, nşr. Ahmed Muhammed Şâkir, Muhammed Fuad Abdalbâki, İbrahim Atve İvaz (Mısır: Matbâa'tü Mustafâ el-Bâbî el-Halebî, 1395/1975), “Sifâtu'l-kiyâme”, 42; İbn Mâce, “İkâmetü's-salavât”, 175; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 19/114.

anılmıştır. Hz. Ömer ve Hz. Osman'dan hadis rivayet etmiştir. Davud b. Sinan, Sa'lebe'yi saç ve sakalı kınalı halde gördüğünü söylemiştir. Ayrıca Muhammed b. Ömer, Sa'lebe'nin Kurayzalıların imamı olduğunu, büyük yaşlardayken vefat ettiğini ve az sayıda hadis rivayet ettiğini aktarmıştır.⁸⁰ Vefat yeri ve tarihi hakkında ise bir rivayet bulunmamaktadır.⁸¹

4.4. Muhayrik en-Nadrî

Asıl adı Husayn olup İslâmiyet'i kabul edince Hz. Peygamber kendisine Abdullah adını vermiştir. Muhayrik, Tevrat'ı iyi bilen ve geniş hurma bahçeleri bulunan zengin bir kimse idi.⁸² Uhud günü yahudilere: "Biliyorsunuz ki Muhammed (s.a.v.) sizi yenmesi haktır" dedi. Onlar: "Bugün Cumartesi" dediler. Muhayrik hayır dedi ve kılıcını kuşanarak 'Eğer ölürsem malım Muhammed'indir, istediğini yapsın" diyerek savaştı ve şehit edildi. Hz. Peygamber: "Muhayrik yahudilerin en hayırlısıydı" buyurdu.⁸³

5. Hadislerde Müslümanlar ile Yahudiler Arasında Gerçekleşeceği Haber Verilen Savaşlar

Kur'ân'ı Kerim'i okuduğumuzda Allah Teâla'nın birçok yerde yahudilerden bahsettiğini görmekteyiz. Ancak Allah Teâla, yahudilerle alakalı malumatları müslümanlara tarihi bir bilgi olarak değil de ders alınması için anlatmaktadır. Buna delil olarak Musa'nın (a.s.), Firavun'u İslam'a davet ettiği ayetlerin Mekkî surelerde yer alması örnek verilebilir.⁸⁴

Kur'ân-ı Kerim'in bizlere ibret olarak sunduğu bir diğer husus da insanlar içinden müslümanlara en şiddetli olan kişileri yahudiler olarak göstermesidir.⁸⁵

Hz. Peygamber'in hadislerine baktığımızda hadislerin ekseriyetle kendi ashabıyla aralarında geçen meseleler üzerine söylendiğini, yine kendisine gelen vahyin açıklanması ile alakalı olduğunu görmekteyiz. Ancak Hz. Peygamber'in sözlerine genel bir çerçeveden baktığımızda bu sözlerin büyük bir kısmının da ileride gerçekleşecek hadiselerle ait olduğunu görmekteyiz. Hadis literatüründe bu türden hadislerle fiten, melahim hadisleri denmektedir.

Fiten ve Melahim hadislerinin büyük bir yekûnunu kıyamet alametleri ile alakalı konular oluşturmakla beraber bu türün içerisinde ileride müslümanlar ile değişik milletler arasında gerçekleşeceği bildirilen savaşlarda yer almaktadır. Kur'ân-ı Kerim'in yahudilerle alakalı geçmişte yaşanan olayları örnek vermesine mukabil hadislerde de geleceği dair yahudilerle alakalı malumatlar verilmektedir. Bu malumatlar hadis kaynaklarında şöyle geçmektedir:

"Yahudilerle savaşacaksınız ve onları yeneceksiniz. Hatta taş şöyle diyecektir: "Ey müslüman! Arkamda yahudi var gel onu öldür."⁸⁶

⁸⁰ İbn Sa'd, *et-Tabakâtu'l-Kubrâ*, 5/59.

⁸¹ Ömer Sabuncu, *Yahudi Asıllı Sahabiler* (İstanbul: Siyer Yayınları, 2019), 160.

⁸² İbrahim Hatipoğlu, "Muhayrik en-Nadrî", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2006), 31/22.

⁸³ Ebu'l-Hasan Ali b. Ebi'l-Kerem İzzuddîn İbnu'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-târîh*, thk. Ömer Abdusselam et-Tedmirî (Beirut: Dâru'l-kitâbi'l-Arabî, 1417/1997), 2/50-51.

⁸⁴ el-A'raf 7/104.

⁸⁵ el-Mâide 5/82.

⁸⁶ Müslim, "Fiten", 80,81; Tirmizî, "Fiten", 50; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 10/225; İbn Hıbbân, *Sahîh*, thk. Şuayb Arnaût (Beirut: Müessesetü'r-risâle, 1408/1988), 15/217.

İmam Tirmizi bu hadis sahihtir demiştir.⁸⁷

Şuayb Arnaût, yukarıdaki hadisin İbn Hibban'da geçen rivayetin tahririn de isnadının Müslim'in şartına göre sahih olduğunu, ravilerinin ise Harmele b. Yahya hariç şeyhaynın sikatından olduğunu belirtmektedir.⁸⁸

"Yahudilerle savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Hatta taş şöyle diyecektir: "Ey müslüman! Arkamda yahudi var gel onu öldür."⁸⁹

Şuayb Arnaût yukarıdaki hadisin Ahmed b. Hanbel'in Müsned'inde geçen rivayeti için isnadı Müslim'in şartına göre sahihtir demiştir.⁹⁰

"Yahudilerle müslümanlar savaşmadıkça kıyamet kopmayacaktır. Savaşta müslümanlar yahudileri öldürecek. Yahudiler taşlar ve ağaçların arkalarına saklanacaklar. Taş veya ağaç diyecekler ki: Ey müslüman! Arkamda yahudi var gel de onu öldür, sadece ğarkad ağacı söylemeyecektir. Çünkü o yahudilerin ağaçlarındandır."⁹¹

Bu hadis için de Şuayb Arnaût, el-Müsned'e yaptığı tahriçte isnadının sahih olduğunu söylemiştir.⁹²

Süleyman Doğanay, yahudilerle gerçekleşecek savaşlar hakkındaki hadislerin isnadını değerlendirdiği makalesinde bu hadisleri detaylı bir şekilde incelemiş, klasik hadis usulüne göre hadislerin isnad yönünden sıhhatini tasdiklemiş ancak klasik hadis usulü ile beraber modern tenkit yöntemleri dâhilinde bu hadisin metninin de incelenmeden kesin hükme varılamayacağını belirtmiştir.⁹³

Yukarıda verilen hadislerde Hz. Peygamber'in kıyamet alametlerinden biri olarak müslümanlarla yahudilerin bir savaş yapacağından bahsediliyor. Sahabe zamanından şimdiki ana kadar müslümanların bu hadisi ilk bakışta tam olarak zihinlerinde canlandırmaları zor gözükmemektedir ve öylede olmuştur. Ancak yirminci asırda dünyanın muhtelif yerlerinde dağınık vaziyette bulunan yahudilerin ekseriyetinin Filistin topraklarını işgal edip orada İsrail adında bir yer kurmalarıyla bu hadisler daha da anlaşılır hale gelmiş gibi gözükmemektedir. Zira Filistin topraklarına yerleşen yahudiler burada iskan eden müslümanlara saldırıp şehid edip, evlerini ve mahallelerini işgal etmiştir. Yapılan bu haksız saldırıların müslümanların zihinlerini hadiste gerçekleşeceği söylenen savaşa hazır hale getirdiğini düşünmek mümkündür.

6. Yahudiler ile Alakalı Muhtelif Rivayetler

"Allah, yahudileri kahretsin! Şüphesiz Allah, onlara, leşlerin iç yağlarını yasakladığı zaman, onlar, onu erittiler, sonra da satıp parasını yediler."⁹⁴

⁸⁷ Tirmizi, "Fiten", 50.

⁸⁸ İbn Hibbân, *Sahîh*, 15/217.

⁸⁹ Buhârî, "Cihâd", 93; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 16/499.

⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 16/499.

⁹¹ Müslim, "Fiten", 82; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 15/233.

⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 15/233.

⁹³ Süleyman Doğanay, "Yahudilerle Savaş Hadisinin İsnad Açısından Tenkidi ve Değerlendirilmesi", *Bilimname* 16/1 (2009), 89-90.

⁹⁴ Buhârî, "Ehâdisü'l-Enbiya", 49; Müslim, "Müsâkât", 71; Ebu Dâvud, "Buyû' ", 66.

Yukarıdaki hadise Ebu Dâvud'daki rivayetinin tahkikinde Şuayb Arnaût, isnâdı sahihtir demiştir.⁹⁵

"İbn Abbâs'tan (r.a.) rivayet edildiğine göre, Resûlullah (s.a.v.) Medine'ye geldiği zaman, yahudiler âşûrâ günü oruç tutuyorlardı. Resûlullah (s.a.v.) onlara, "Oruç tuttuğunuz bugün nedir?" diye sordu. Onlar da "Bugün Allah'ın, Musa'yı ve kavmini kurtarıp Firavun'u ve kavmini boğduğu büyük bir gündür. Musa şükretmek için bugün oruç tuttu. Biz de oruç tutuyoruz." dediler. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v.): "Biz Musa'ya sizden daha lâıyk ve yakınız." buyurdu. Ondan sonra âşûrâ günü Resûlullah (s.a.v.) hem kendisi oruç tuttu hem de oruç tutulmasını emretti."⁹⁶

Şuayb Arnaût yukarıdaki rivayetin Ahmed b. Hanbel'deki metninin tahkikinde hadisin Buhari ve Müslim'in şartlarına göre isnadının sahih olduğunu söylemiştir.⁹⁷

"İbn Ebû Leylâ'nın anlattığına göre, Kays b. Sa'd ve Sehl b. Huneyf Kâdisiyye'de buldukları bir sırada yanlarından bir cenaze geçmiş onlar da ayağa kalkmışlardı. Onlara bunun bir zimmîye (müslüman topraklarında yaşayan anlaşmalı bir gayri müslim vatandaşa) ait olduğu söylendi. Bunun üzerine şöyle dediler: "Resûlullah'ın (s.a.v.) yanından bir cenaze geçti de o ayağa kalktı. Kendisine, "O bir yahudidir" denilince, "O da bir can değil mi?" buyurdu."⁹⁸

Yukarıdaki rivayetin Nesai'deki metninin tahricinde Abdülfettah Ebu Ğudde, Elbani'nin sahih dediğini rivayet etmiştir.⁹⁹

"Eğer İsrailoğulları olmasaydı et kokmazdı, Havva olmasaydı kadınlar kocalarına ihanet etmezdi."¹⁰⁰

Yukarıdaki verdiğimiz hadisin farklı rivayetlerinin metinlerini de içine alarak ayrıntılı bir isnad tetkiki yapan Emine Atak bu hadisin sıhhatli olduğunu tespit etmiştir.¹⁰¹

Sonuç

İlk olarak Kur'an-ı Kerim'den verdiğimiz ayetlerde yahudilerin Allah katında olan değerlerini müşahede etmekteyiz. Ancak daha sonra Allah'ın onlara verdikleri tüm nimetlere karşılık nankörlük etmeleri, peygamberleri katletmeleri sonucunda "mağdub" (kendilerine gazap olunan) bir hale geldiklerini ayet-i kerimelerden anlamaktayız.

Peygamberimiz döneminde yaşayan yahudilere gelince, hadis-i şeriflerden yahudilerin müslümanların anlaşmacı tutumlarına karşılık onları aldattığına dair hadislerden örnekler

⁹⁵ Ebu Dâvud, "Buyû", 66.

⁹⁶ Buhârî, "Savm", 69; Müslim, "Sıyâm", 128; Ebu Dâvud, "Savm", 64; İbn Mâce, "Sıyâm", 41; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/393.

⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/393.

⁹⁸ Buhârî, "Cenâiz", 49; Müslim, "Cenâiz", 81; Nesâî, "Cenâiz", 46.

⁹⁹ Nesâî, "Cenâiz", 46.

¹⁰⁰ Buhârî, "Enbiya", 2; Müslim, "Rada", 63; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 13/402; Ebu Ukbe Hemmam b. Münebbih b. Kâmil el-Ebnâvî, *es-Sahîfe*, thk. Ali Hasan Ali Abdü'l-Humeyd (Beyrut: Mektebu'l-İslâmî, 1407/1987), 1/42; Ebu Bekr Ahmed b. Amr b. Abdü'l-Hâlık el-Bezzâr, *Müsne'd*, thk. Mahfûz Rahmân Zeynullâh (Medine: Mektebetü'l-ulûm ve'l-hikem, 2009), 16/291.

¹⁰¹ Emine Atak, *İsrailoğulları Olmasaydı Et Kokmazdı, Havva Olmasaydı Kadın Kocasına İhanet Etmezdi Rivayetinin Hadis Tekniği Açısından Tahlili* (Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019), 40.

vermiş olduk. Burada da dikkat ettiğimiz husus Medine'den sürgüne gönderilen veyahut ölüm cezası ile cezalandırılan ne kadar yahudi grup varsa hepsinde de ortak nokta, anlaşmazlığı ilk olarak kendilerinin başlatmasıdır. Zira Hz. Peygamber ve muhacirler Medine'ye hicret ettiklerinde ilk olarak Medine'de yaşayan unsurlar ile yahudiler de dahil olmak üzere bir vesika imzalamış ancak buna karşılık yahudi Benî Kaynuka kabilesi bu anlaşmayı bozup ilk niza adımını atmıştı. Buna rağmen yine de Hz. Peygamber bu hatayı diğer yahudi gruplara teşmil etmemiş onlara karışmamıştı. Bilakis Hz. Peygamber yukarıda da bahsettiğimiz üzere yahudilerin seyyidesi diye tanınan Safiyye validemizle evlenmiştir.

Ancak ilerleyen zamanlarda diğer yahudi kabilelerin hepsi de çeşitli sebeplerle Medine Vesikası'na aykırı hareket edip kurulan bu güven ortamını bozmuşlardır. Ve sonunda da yaptıklarına karşılık olarak ya tamamen öldürülmüş ya da sürgüne gönderilmişlerdir.

Kaynakça

- Ahmed b. Hanbel, Ebu Abdullah Ahmed b. Muhammed b. Hanbel b. Hilal b. Esed eş-Şeybânî. *el-Müsned*. nşr. Şuayb Arnaût, Adil Mürşit. Beyrut: Müessesetü'r-risâle, 1421/2001.
- Aktürk, Veysel. *Hz. Peygamber Döneminde Öldürülmeleri Emredilenler ve Öldürülme Nedenleri*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Apak, Adem. *Ana Hatlarıyla İslam Tarihi*. İstanbul: Ensâr Neşriyat, 23.Basım, 2019.
- Arafat, W. N. "Medine Yahudileri ve Benî Kureyza Hikayesi Üzerine Yeni Bakışlar". çev. Şaban Öz. *İslami Araştırmalar Dergisi* 17/2 (2004), 139-144.
- Arslantaş, Nuh. "Hz. Peygamber'in Çağdaşı Yahudilerin Sosyo-Kültürel Hayatlarına Dair Bazı Tespitler". *İstem Dergisi* 6/11 (2008), 9-46.
- Arslantaş, Nuh. "Sürgünden Sonra Hayber Yahudileri". *Bellekten* 72/264 (Ağustos 2008).
- Atak, Emine. *İsrailoğulları Olmasaydı Et Kokmazdı, Havva Olmasaydı Kadın Kocasına İhanet Etmezdi Rivayetinin Hadis Tekniği Açısından Tahlîli*. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Atçeken, İsmail. "Bazı Oryantalistlere Göre Asrı Saâdet'te Yahudiler". *İstem Dergisi* 2/4 (2004), 105-128.
- Avcı, Casim. "Kurayza", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 26/431-432. Ankara: TDV Yayınları, 2002.
- Avcı, Casim. "Kaynuka", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 25/80. Ankara: TDV Yayınları, 2002.
- Azimli, Mehmet. "Siyer Yazıcılığının Problemlerine Bir Örnek 'Benû Kaynuka Savaşının Sebebi'". *İslami İlimler Dergisi* 3/2 (2008).
- Belâzûrî, Ahmed b. Yahya b. Câbir b. Davud. *Ensâbu'l-eşrâf*. thk. Süheyl Zekkâr-Riyaz Zerkelî. Beyrut: Dâru'l-Fıkr, 1417/1996.
- Bezzâr, Ebu Bekr Ahmed b. Amr b. Abdü'l-Hâlık. *Müsned*. thk. Mahfuz Rahman Zeynullah. Medine: Mektebetü'l-Ulûm ve'l-Hikem, 2009.

- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâil. *el-Câmi'u's-sahîh*. nşr. Muhammed Züheyr b. Nasr. 9 Cilt. Beyrut: Dâru tavki'n-necât, 1. Basım, 1422/2001.
- Bulut, Zübeyir. "Peygamberleri Tasdîk Aracı Olarak mucizeler". *Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 3/3 (2015).
- Diyanet İşleri Başkanlığı Meali. Erişim 18 Temmuz 2021. <https://kuran.diyanet.gov.tr>
- Doğanay, Süleyman. "Yahudilerle Savaş Hadisinin İsnad Açısından Tenkidi ve Değerlendirilmesi". *Bilimname* 16/1 (2009).
- Doğan, Bayram – Turan, Mehmet. "Anayasa Hukuku Bağlamında Medine Vesikası". *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 11/1 (Haziran 2021).
- Ebû Dâvûd, Süleyman b. el-Eş'as el-Ezdî el-Sicistânî. *es-Sünen*. nşr. Şuayb Arnaut-Muhammed Kamil Karabelli. 7 Cilt. Dâru risâleti'l-âlemiyye, 1. Basım, 1430/2009.
- Esen, Muammer. "Kur'ân'ın Ehl-i Kitaba Bakışı". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 51/1 (2010), 93-110.
- Fîruzâbâdî, Mecduddîn Ebu Tâhir Muhammed b. Yâkub el-Fîruzâbâdî (817). *el-Kâmûsu'l-muhît*. nşr. Muhammed Nuaym el-Arkasûsî, Beyrut: Müessesetu'r-risâle.
- Gürkan, Sâlime Leyla. "Yahudi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*.43/182-184. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.
- Gürkan, Sâlime Leyla. "Kur'ân'a Göre Seçilmişlik Kavramı ve İsrailoğulları'nın Seçilmişliği Meselesi". *İslam Araştırmaları Dergisi* 13 (2005).
- Hamîdullah, Muhammed. "Hayber". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*.17/20-22. İstanbul: TDV Yayınları, 1998.
- Hamîdullah, Muhammed. *İslam Peygamberi*. çev. Salih Tuğ. Ankara: İmaj Yayınevi, 2003.
- Hatipoğlu, İbrahim. "Muhayrik en-Nadrî". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 31/22. İstanbul: TDV Yayınları, 2006.
- Hemmâm b. Münebbih, Ebu Ukbe b. Kâmil el-Ebnâvî. *es-Sahîfe*. thk. Ali Hasan Ali Abdü'l-Humeyd. Beyrut: Mektebu'l-İslâmî, 1. Basım, 1407/1987.
- İbnu'l-Esîr, Ebu'l-Hasan Ali b. Ebi'l-Kerem İzzuddîn eş-Şeybânî. *el-Kâmil fi't-târîh*. thk. Ömer Abdusselam et-Tedmîrî. 10 Cilt. Beyrut: Dâru'l-kitâbi'l-Arabî, 1. Basım, 1417/1997.
- İbn Hıbbân, Muhammed b. Hıbbân b. Ahmed b. Hıbbân b. Muâz b. Ma'bed et-Temîmî. *Sahîhu İbni Hıbbân*. thk. Şuayb Arnaût. 18 Cilt. Beyrut: Müessesetu'r-risâle, 1. Basım, 1408/1988.
- İbn Hıbbân, Muhammed b. Hıbbân b. Ahmed b. Hıbbân b. Muâz b. Ma'bed et-Temîmî el-Büstî. *es-Sîretü'n-nebeviyye ve ahhâru'l-hulefâ*. thk. Hafız Aziz Bey – Ulema Heyeti. 2 Cilt. Beyrut: Kütübü's-sekâfiyye, 3. Basım, 1417/1996.
- İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesîr el-Kuraşî el-Basrî ed-Dımaşkî. *es-Sîretü'n-Nebeviyye*. nşr. Mustafa Abdulvâhid. 4 Cilt. Beyrut: Dâru'l-ma'rife, 1976.

- İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ İsmail b. Ömer b. Kesîr el-Kuraşî el-Basrî ed-Dımaşkî. *Tefsîru'l-Kur'ân'il-Azîm*. nşr. Sami b. Muhammed Sellâme. 8 Cilt. Riyad: Dâru Taybe, 2. Basım, 1999.
- İbn Mâce, Ebu Abdullah Muhammed b. Yezid el-Kazvînî. *es-Sünen*. nşr. Şuayb Arnaût, vd. 5 Cilt. Beyrut: Dâru risâleti'l-âlemiyye, 1. Basım, 1430/2009.
- İbnu'l-Manzûr, Muhammed b. Mukerrem b. Ali Ebu'l-Fadl Cemaluddin İbn Manzûr el-Ensârî el-İfrîkî. *Lisânu'l-Arab*. 15 Cilt. Beyrut: Dâru Sâdır, 3. Basım, 1414/1993.
- İbn Sa'd, Ebu Abdullah Muhammed b. Sa'd b. Menû'l-Hâşimî bi'l-Velâî el-Basrî el-Bağdâdî. *et-Tabakâtu'l-Kubrâ*. nşr. Muhammed Abdulkadir Atâ. 8 Cilt. Beyrut: Dâru'l-kütübî'l-ilmîyye, 1. Basım, 1990.
- İbn Hişâm, Abdülmelik b. Hişâm b. Eyyûb el-Humeyrî el-Meâfirî. *es-Sîretü'n-nebeviyye*. thk. Mustafa es-Sekkâ vd. 2 Cilt. Mısır: Şerîketü Mustafa el-Bâbî el-Halebî ve Evlâduhû, 2. Basım, 1375/1955.
- Kandehlevî, Muhammed Yusuf. *Hayâtu's-Sahâbe*. çev. Sıtkı Güllü. İstanbul: Divan Yayınları, 1991.
- Kara, Cahid. "Siyer-Tefsir Bağlamında Medine Dönemi Nifak Hareketlerinde Yahudiler: Şâs b. Kays Olayı Örneği". *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Siyer Araştırmaları Dergisi* 5 (2019) 43-61.
- Karakuş, Züleyha. *Hız. Peygamber'in Köle ve Cârîyeleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2020.
- Kaya, Osman. *Kur'an'ın Nuzûlü Sürecinde Müslümanlarla Diğer Dîni Gruplar Arasındaki İlişkilerin Kur'an'a Yansıması*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2004.
- Kılınçlı, Sami. "Medenî Surelerde Abdullah b. Selam İle İlişkilendirilen Ayetler Bağlamında Tefsir Rivayetlerinin Değerlendirilmesi". *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6/11 (Şubat 2019), 512.
- Kister, M. J. "Peygamber'in Pazarı". çev. Abdullah Kahraman. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 6/2 (2002), 25-29.
- Kitâb-ı Mukaddes. Erişim 1 Ocak 2022. <https://www.kutsalkitap.org>
- Mukâtil, Ebu'l-Hasan b. Süleyman b. Beşîr el-Ezdî. *Tefsîru Mukâtil b. Süleyman*. thk. Abdullah Mahmûd Şehâte. 5 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâu't-Turâs, 1. Basım, 1423/2002.
- Mücâhid, Ebu'l-Haccâc Mücâhid b. Cebr et-Tabîî el-Mekkî el-Kuraşî el-Mahzûmî. *Tefsîru Mücâhid*. nşr. Muhammed Abdusselâm Ebu'n-nîl. Mısır: Dâru'l-fikrî'l-İslâmiyyî'l-hadîse, 1989.
- Müslim, Ebû'l-Hasen Müslim b. Haccâc el-Kuşeyrî en-Neysâbü'rî. *el-Câmiu 's-sahîh*. nşr. Muhammed Fuâd Abdü'l-Bâkî. 5 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâi't-türâsî'l-Arabî, 1374/1955.
- Nesâî, Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şuayb b. Ali el-Horasanî. *el-Müctebâ mine's-sünne*. thk. Abdulfettâh Ebû Ğudde. 9 Cilt. Halep: Mektebu Matbûâtü'l-İslâmiyye, 2. Basım, 1406/1986.
- Özkan, Mustafa. "Medine Vesikası". *Türkiye Diyanet Vakfı Ansiklopedisi*. 2/212-215. Ankara: TDV Yayınları, 2019.

- Özkan, Sümeyye. *Sebepleri ve Sonuçları Açısından Benî Kurayza Gazvesi*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Özkuyumcu, Nadir. "Nadîr". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 32/275-276. İstanbul: TDV Yayınları, 2002.
- Sabuncu, Ömer. *Yahudi Asıllı Sahabiler*. İstanbul: Siyer Yayınları, 1. Basım, 2019.
- Sabuncu, Ömer. "Hz. Peygamber'in Hanımı Hz. Safiyye'nin Hayatı ve Kişiliği". *İstem Dergisi* 14/28 (2016), 308-309.
- Tirmizî, Muhammed b. İsa b. Sevre b. Musa b. ed-Dahhâk Ebu İsa et-Tirmizî. *es-Sünen*. nşr. Ahmed Muhammed Şâkir vd. 5 Cilt. Mısır: Matbâa'tü Mustafâ el-Bâbî el-Halebî, 2. Basım, 1395/1975.
- Uraler, Aynur. "Safiyye". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. 35/474-475. İstanbul: TDV Yayınları, 2008.
- Ünalın, Sıddık. "Hz. Muhammed'in Arabistan Yarımadasındaki Yahudilerle İlişkileri". *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 20/2 (2015), 49-71.
- Vâkıdî, Muhammed b. Ömer b. Vâkıd es-Sehmî el-Eslemî bi'l-velâî el-Medenî Ebu Abdullah el-Vâkıdî. *es-Sîretü'n-Nebeviyye*. nşr. Marsden Jones. Beyrût: Dâru'l-âlemî, 1989.
- Yıldırım, Enbiya. *Hadis Problemleri*. İstanbul: Ensâr Neşriyat, 6. Basım, 2019.